

מתיקא כדובשא

מעדני דבש

המגיד מו"ה ר' ישראל אהרן קלעצקין שליט"א

ויקה מאבני המקום וישם מראשותיו פ"י: יעקב אבינו לקט אבנים והניחן מראשותיו שיוכל להניח עליהן ראשו, פירש"י התחילו מריבות זו עם זו זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת וכו'. וקשה, אם כבר נעשה לו נס כזה שכל האבנים נהפכו לאבן אחת, למה לא נהפכה האבן לכרית רכה, כי נס הוא נס ולא יפלא מה' אבן או כרית? ונראה, כי התירוץ נמז ברש"י, שאומר: התחילו מריבות זו עם זו, וכאשר יש מריבות ומחלוקת לא יוצא כרית, רק יוצא אבן, וד"ל. לפני כחודש פגש בי אברך ירושלמי וכבר מרחוק החל לצחוק, ונתקרב אלי ואמר לי ששמע ממני ווארט זה באחד מדרשותיי לפני יותר מעשר שנים. לא זכרתי כלל מזה, ולכן אינני יודע אם זה חידוש שלי או ששמעתי

המשך בעמוד ד'

פרפראות מדובשים

ליקוטי נידולי אברהם - מו"ה ר' גדלי' האפמאן שליט"א

לע"נ אביו הר"ח ר' אברהם ברה"ח ר' משה צבי ז"ל

ויקה מאבני המקום וישם מראשותיו (כח, יא) ברש"י: התחילו מריבות זו עם זו וכו' מיד עשאן הקב"ה אבן אחת וכו'. יש לדקדק: אם כבר נעשה נס וכל האבנים נעשו לאבן אחת, מדוע לא נעשה נס יותר גדול שיהפכו לדבר רך שיהיה יותר נוח. אלא מכיוון שהנס נעשה על ידי שהאבנים רבו, לא רצה הקב"ה שיהפך לדבר נוח, כדי ללמדנו שממריבה לא יכול לצאת דבר נוח. (הגר"א)

והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה (כח, יב) בוא וראה מה בין חלום לחלום. יעקב אבינו חלם על סולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ומלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, וגם פרעה חלם חלום, אך מה ראה בחלומו? והנה מן היאור עולות שבע פרות - בהמות הוא רואה. (הרבי ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע)

סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה (כח, יב) 'סולם' - בגימטריא ממון, 'מוצב ארצה' - הוא דבר ארצי, אבל 'ראשו מגיע השמימה', ומאד יש לזהר בזה כי 'מלאכי אלוקים עולים' עם זה לשמים אבל ח"ו גם 'יורדים' לשאול תחתית. (מגלה עמוקות)

והיה זרעך בעפר הארץ (כח, יד) בני ישראל משולים לעפר הארץ. מן הארץ מפיקים הכול, ואף-על-פי-כן דורכים עליה. (עיסורי תורה)

המשך בעמוד ג'

חלות דבש

מו"ה ר' אהרן וויינגארטן שליט"א

וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי פירש"י שאם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה. יש לדייק בלשונו "כזה" שהיה לו לומר לא ישנתי במקום קדוש זה, או, לא ישנתי במקום זה, אבל לשונו במקום קדוש כזה צריך עיון. המשך בעמוד ב'

המשך בעמוד ב'

מתיקות הצדיקים

שמועסן פון הר"ח מוהרנ"ק מ'צידניש' זי"ע - איבערנעמעט פון ד' טעטעס

א שר"ר (שלוחא דרבנן) אזוי האט מען גערופן די אידן פון ארץ ישראל וואס פעלגן ארויסגיין קיין חוץ לארץ זאמלען געלט פאר די בני תורה אין ארץ ישראל. ווען דער שר"ר איז אנגעקומען

המשך בעמוד ד'

אזעק י"ב כסלו תר"א זייענדיג 80 יאר).

אין די צייט וואס רבי אברהם דוב האט געדינט אלס רב אין אורזיש איז אנגעקומען אין שטאט

הרה"ק אברהם דוב מאורזיש זי"ע

בעל מחבר ספר בת עין

(רבי אברהם דוב איז געבוירן געווארן בערך תק"ב די יאר פון די פטירה פון בעל שם טוב הקדוש און איז

מוסר בדבש - צא ולמד מה ביקש לבן הארמי - מו"ה ר' ישעי' וויין שליט"א

שהוא ואנשיו גיבורים ואנשי חיל הם, אך לאור האזהרה הברורה שהוא קיבל מהקב"ה הרי שאין לו כל יכולת לפגוע ולהזיק ליעקב. כלומר, שהמרדף כולו אחר יעקב ומשפחתו היה לשווא ומה שנותר לו כעת הוא רק לשוב על עקבותיו

המשך בעמוד ב'

לבני ולבנות", הוא מצהיר את המילים הבאות, "יש לאל ידי לעשות עמכם רע וא-לקי אביכם אמר אלי לאמר השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע" (לא, כט). אם ננסה לתרגם את דברי לבן במילים פשוטות נבין שהוא בעצם הצהיר בצורה ברורה כי על אף כוחו הרב, למרות

באמצע בריחתו של יעקב מבית לבן, בהגיעו להר הגלעד, הצליח לבן להדביק את הקצב ולהשיגו. והנה, שיחה מוזרה מתנהלת לכאורה בין יעקב ללבן. לאחר שלבן השמיע את טענותיו הקשות כלפי יעקב, "ותגנוב את לבבי ותנהג את בנותי כשבויות חרב", ולא נטשתי לנשק

מעדני דבש

המשך מעמוד א'

את זה ממאן דהו. (הגהות הבחור הזעזער... במדור פרפראות מדובשים מובא הטייטש בשם הגר"א). ואם כבר בצחות עסקינן, מעשה שבא יהודי אל חצרו של הר"ק מבעלזא זצ"ל והיו שם כסאות שהמושב היה עשוי מחוטי קש מתוחים מעשה אומן שתי וערב וחורים אורייים קטנים ביניהם, והי אף ישב זה על הכסא ומרוב משא נקרע כל המושב והאיש צנח פנימה, והקהל במקום צחקו קצת. ראה הרבי את פניו המבוישות, נענה ואמר: אל לכם לצחוק עליו, שהרי ודאי צדיק הוא, שכן אירע לו נס כמו יעקב אבינו, שכאשר בא זה לשבת על הכסא, כל חור וחור אמר עלי יניח צדיק... מיד עשאן הקב"ה חור אחד גדול וכולן זכו בו.

וילן שם כי בא השמש פירש"י שקעה

לו חמה פתאום שלא בעונתה כדי שילין שם! ודבר זה מרומז בפסוק הראשון בפרשתנו: ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה ר"ת יום שוח (שוח הוא לשון קיפול והשתטחות) היינו שהיום התקפל והשתטח כלפי מטה ונהיה מיד לילה למען ילין שם יעקב.

ויפגע במקום... ויקח מאבני המקום

וכו' מפסוק זה דרשו חז"ל כי יעקב תיקן תפילת ערבית, ובפרקי דר"א איתא 'לקח יעקב י"ב אבנים מאבני המזבח שנעקד עליו יצחק אביו ושם אותן מראשותיו באותו מקום' והאיר אחי הרב אליהו זצ"ל כי בפסוקים כאן מרומז תפילת שמונה עשרה, כדלהלן: י"ב אבנים הם י"ב

ברכות האמצעיות מאתה חונן עד שומע תפילה, וכבר פסק הרמב"ם כי אין לבקש הי"ב ברכות בלא ג' לפנייהם ולאחריהם, נאמר כאן, 'אין ז"ה כי אם בית אלוקים' ז"ה גי' י"ב, היינו שזה לבד אין ראוי להתפלל, אלא 'זו"ה שער' השמים' שצריך גם את ה' ברכות של לפנייהם ולאחריהם וביחד י"ח ברכות, וז"ה גי' י"ח, שער ר"ת שמונה עשר. והוספתי לו שגם ששת הברכות הנ"ל מרומזות בפסוקים 'ויאמר אני ה' אלוקי אברהם אביך ואלוקי יצחק' אלו ג' ברכות ראשונות שהם כנגד האבות, 'האבן אשר שמתי מצבה' זהו ברכת העבודה כנגד מזבח, 'והיה ה' לי לאלוקים' זהו מודים, ושבתי בשלום זהו ברכת החתימה שיום שלום.

אין זה כי אם בית אלקים פירש"י

כי מטי לחרן אמר אפשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי בו, יהב דעתיה למהדר... וקפצה לו הארץ. משמע שהיתה לו קפיצת הדרך מחרן חזרה לבית קל, אך את דרכו לחרן עשה בלא קפיצת הדרך, לעומת זאת, באליעזר מצאנו שכשהלך לשם בשליחות אברהם קפצה לו הדרך מיד, ככתוב, ואבא היום אל העין ופירש"י היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הדרך, ויש להבין למה ביעקב לא קפצה לו הדרך לחרן, רק בחזרתו לבית קל? ואפשר לתרץ עפ"י דברי הקדושת לוי בפר' חיי שרה שיישב את דברי רש"י שפי' שעלו המים לקראת רבקה

ואח"כ כתוב ותשאב, שמשמע שהייתה צריכה לשאוב מתוך הבאר, והסביר, כי כאשר רצתה לשתות לעצמה עלו המים להקל מעליה, אך כאשר רצתה לשאוב לאליעזר ולגמול חסד אזי זה כבר מצוה, ועל מצוה יש לטרוח ולהתאמץ, ולפום צערא אגרא. כן הדבר לענייננו, כאשר יצא יעקב לחרן יצא בשליחות הוריו לקיים מצוות כיבוד אב ואם, ולזה אין קיצורי דרך כי אם עליו לטרוח ולהתאמץ ויקבל שכר פסיעות, משא"כ כאשר ביקש לחזור ולהתפלל בבית קל מבלי שנצטווה על כך, לזה אכן זכה והיתה לו קפיצת הדרך.

הבה את אשתי פירש"י מתי אעמיד

י"ב שבטים. דברי רש"י מרומזים במילה 'הב"ה' שהיא גימטריה י"ב, ולזה ביקש 'הבה' שלא יעכבנו כי עליו להעמיד י"ב שבטים.

ויקם יעקב ויקח את בניו ואת נשיו

פירש"י הקדים זכרים לנקבות ועשו הקדים נקבות לזכרים שנא' ויקח עשו את נשיו ואת בניו. אכן זו היתה דרכו של עשו בקביעות, כפי שמצינו בדומה לזה בפרשת וישלח כאשר פגש עשו את יעקב כתיב 'וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים', קודם נשים ואח"כ ילדים. הבדל נוסף יש ביניהם בפסוקים, שבעשו כתיב 'ויקח' וביעקב כתיב 'ויקם יעקב ויקח' ויש לבאר זאת, כי עשו היה איש שדה ולא חסר אלא קיחה משא"כ יעקב שהיה 'איש תם יושב אהלים' היה צריך קודם לקום מישיבתו ורק אז 'ויקח'.

חלות דבש

המשך מעמוד א'

ואפשר לומר ע"פ שיטת יראים בסי' ת"ט, וז"ל, מורא מקדש, ויראת מאלקין, צוה בהכנס אדם למקדש או בבית הכנסת או לבית המדרש וכו' דכתיב בפ' בהר 'את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו וכו' עכ"ל, נמצא לפי היראים שמורא מקדש קאי על בית המדרש ובית הכנסת מדאורייתא, שכולם ילפינן מחד קרא ומקדשי תיראו, ולפי זה הן הן דברי רש"י כאן, לא ישנתי במקום קדוש "כזה", ר"ל, לאו דוקא מקום זה לבד הוא דאסור לישן בה (מפני ומקדשי תיראו), אלא אף מקום קדוש "כזה" והוא בית המדרש ובית הכנסת ג"כ,

(הגם ששינת עראי בבית מדרש אינו אסור), ועכ"פ מצד זה אתי שפיר לשון "כזה". והנה עי' בכלי יקר ד"ה אכן יש ה' במקום וגו' וז"ל, הזכיר ג' פעמים לשון מקום כנגד ג' מקדשים וכו' עכ"ל, עי"ש שכ' כנגד בית ראשון בית שני ובית שלישי שיבנה במהרה בימינו, אמנם לפי דברינו, יש לומר שג' פעמים מקום, הם כנגד בית המקדש בית המדרש ובית הכנסת, שכולם בכלל "ומקדשי", (ועי' שו"ת חתם סופר או"ח סי' יב, מה שהביא בשם תשובת הרשב"א ובא"ד ז"ל וע"כ כתב הרשב"א וכו' חזן של מקדש מעט ככהן

הגדול בבית המקדש וכו' עכ"ל, יעו"ש).

ותהו ותלז בן ותאמו אסף

אלקים את חרפתי, ותקרא את שמו יוסף לאמו יוסף ה' לי בן אחר, והנה צריך לדעת למה למעשה נקרא שמו יוסף ועי' ברשב"ם ד"ה ותקרא את שמו יוסף שכ' ששם יוסף משמש שני אמירות אסף ויוסף, והנה ע"פ רמז יש לומר שיוסף הוא מידת היסוד, ובמידת היסוד צריך להיות ענין אסיפה ר"ל למנוע את עצמו, אבל זה נוגע רק במי ששייך הוספות (שכל כמה שיש יותר להוסיף, האסיפה יותר כאשר הוא מאסיף) והוא אינו מוסיף אלא מונע את עצמו ומאסיף הוא נקרא יוסף, ודי למבין.

פרפראות מדובשים המשך מעמוד א'

ויקץ יעקב משנתו (כח, מז) על יעקב נאמר 'ויקץ יעקב משנתו ויאמר, אכן יש ה' במקום הזה' - הוא קם מיד לעבוד את בוראו, ואילו על פרעה נאמר 'ויקץ פרעה, וישן ויחלום שנית' - הוא חזר לישון... (הרבי ר' מאיר מפרעמישלאן ז"ע)

ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש והיה ה' לי לאלוקים (כח, כ) יעקב ביקש שאף כאשר יתן לו הקב"ה לחם לאכול ובגד ללבוש ויהיה לו כל טוב ושפע רב לא ישכח ח"ו את הש"ת, אלא והיה לי לאלוקים.

ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש (כח, כ) חז"ל אמרו כל מי שדואג דאגת מחר הרי זה מקטני אמונה, וצריך אדם להתפלל בכל יום על אותו היום בלבד, והוה שביקש יעקב ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, שהלחם שיהיה לו יהיה למאכל ולא להניח למשמרת, וכן שהבגד יהיה ללבישה ולא לדברים אחרים.

ובל אשר נתן לי עשר אעשרנו לך (כח, כב) מה ש'עשר אעשרנו' ואתן לצדקה זה הוא 'אשר נתן לי', כי רק זה ישאר להיות שלי לנצח, מה שאין כן הקנינים הגשמיים, שאין להם קיום. (קומץ המנחה)

ויחבק לו וינשק לו (כט, יג) אבל לבסוף כאשר יעקב הלך לדרכו ולבן שב למקומו, כתוב 'וינשק לבניו ולבנותיו' - ולא ליעקב, לפי שכאשר בא יעקב אל לבן חשב לבן בלבו שיש לו אבנים טובות ומרגליות מוסתרות בפיו, כמו שמביא רש"י בשם המדרש, ולכן נשק לו, אבל כאשר הלך יעקב ממנו, ידע כבר שאין לו, ועל כן לא ראה כל תועלת לנשקו... (חפץ חיים)

ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה (כט, יד) יש להבין כפילות הלשון 'עצמי ובשרי'. ויש לומר כי יעקב היה קרוב ללבן גם מצד יצחק אביו, כי בתואל אבי לבן היה בן נחור אחי אברהם, וגם מצד אמו רבקה שהיתה אחות לבן, והנה אמרו חז"ל כי עצמותיו של אדם באים מכח אביו, ובשרו מכח אמו. זה שאמר לבן ליעקב 'עצמי', קרוב אתה לי מצד אבך, 'ובשרי' קרוב מצד אמך. (קול אליהו)

ויאמר לבן טוב תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר (כט, יט) היתכן שלבן הרשע

יאמר ליעקב שטוב לי לתת את בתי לך לאשה מאשר לאיש אחר, והלא שום רשע לא יסכים לתת את בתו לאדם שומר תורה ומצוות, ומדוע אם כן במקרה זה לבן מעדיף שיעקב ישא את בתו לאשה ולא עשו הרשע? אלא הביאור הוא שכל זאת אמר לבן מתוך רשעות, וחשב: הלא ביתי צדקת, ואפילו אם היא תינשא לרשע, תהפוך אותו לצדיק, ואם כן עדיף שתתחתן עם יעקב, שהוא ממילא צדיק, ובכך ירווח לי שיהיה פחות צדיק בעולם. (חידושי מהר"ם שיק)

ויאהב גם את רחל מלאה (כט, ל) ניתן לפרש שיעקב אהב את רחל גם מסיבת לאה, כלומר: שע"י שלא רימתה את יעקב ורחל לא סיפרה לו מזה - מדה טובה זו של רחל השפיעה על יעקב שיאהב אותה יותר ויותר. (רבי שלמה קליגער)

הפעם אודה את ה' ותעמוד מלדת (כט, לה) כאשר האדם מודה לקב"ה על חסדיו ונותן שבח והודיה על העבר, עליו להוסיף מיד ולבקש גם על העתיד, שלא תיפסק הברכה. ולכן 'ותעמוד מלדת', מפני שאמרה הפעם אודה את ה', ולא בקשה על העתיד (חוזה מלובלין)

מה פשעי ומה חטאתי כי דלקת אחרי (לא, לו) מה פשעי ומה חטאתי כי דלקת אחרי. אם לבן דולק אחרי ורוצה בקרבותי, סימן שיש בי פגם, לכן אני שואל מה פשעי ומה חטאתי. (בעל שם טוב)

אמרי גידולי יעקב שלמה

מורה ר' גדלי' האפמאן שליט"א
לע"נ חסיד, הרה"ח ר' יעקב שלמה
בהרה"ח ר' שמחה בונם ז"ל צ"ח

בעבור תברכך נפשי (כז, ד) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה (כח, י) שנה אחת, בשבת קדש פרשת ויצא, לא אמר רבי מרדכי מלעכוויטש דברי תורה בשולחנו. ותמהו החסידים על-כך. "פרשה זו אינה צריכה להדרש", השיבו הרבי, שהרי די לנו להביט בה וללמוד כיצד צדיק הולך ובא, בונה בית ומעמיד תולדות, רועה צאנו ועוסק במלאכתו, והכל עושה לשם שמים, וממנו נעשתה תורה שלמה ללמדנו".

ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו (כח, יא) שני בעלי בתים בעיר סלאנים באו להתדיין אצל רבי אייזל חריף. נמשכו הדברים ימים רבים ואף אחד מבעלי הדין לא רצה להגיע לעמק השווה. אמר להם רבי אייזל בלשונו החרפה: "חז"ל אמרו, שיעקב אבינו הניח שתים עשרה אבנים למראשותיו ולבסוף עשה

הקב"ה מהן אבן אחת, מפני שכל אחת אמרה עלי יניח צדיק את ראשו. ומדוע לא ניסה הקב"ה לפשר בין האבנים, כגון שיישן יעקב על כל אבן זמן מועט? אלא מכאן, שקשה לדון עם אבנים, וביניהם לא תמצא שום פשרה".

ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה (כח, יז) הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ', היה תלמידו של הגאון רבי חיים סולוביצ'יק - הרב מבריסק. תלמידיו של ר' ברוך בער שמו לב לתופעה שחזרה על עצמה. כאשר היה ר' ברוך בער נוסע ברכבת שעברה דרך בריסק, היה ר' ברוך בער נעמד על רגליו עד שיצאה הרכבת מן העיר. פעם אחת העז אחד התלמידים לשאול את ר' ברוך בער את הקושיה שטרדה תלמידים נוספים, "מדוע עומד כבוד הרב על רגליו כל זמן שהרכבת נוסעת דרך בריסק?" ענה ר' ברוך בער, ולימד את תלמידיו מהו כבוד שרוחש תלמיד לרבו: "כאשר עוברת הרכבת דרך בריסק, עירו של רבי ומורי רבי חיים סולוביצ'יק, עומד אני על רגלי וכבודו של רבי. גם אם נמצא הוא במרחק רב, השפעתו וקדושתו הן בכל העיר כולה". (סיפורי צדיקים)

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש (כח, כ) כאשר היה הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל כבן שבעים ושמונה והוא חולה ותשוש, הכינה לו פעם רעייתו הרבנית (מזיווג שני) מרק עוף, טבל רבי יוסף חיים את הכף בצלחת, טעם טעימה אחת ולא יסף. כשנכנסה הרבנית לחדר, פנה אליה רבי יוסף חיים בהתנצלות נוגעת ללב, והחל משבח אותה על מומחיותה בהכנת מטעמים, ותוך כדי דיבור ביקש את סליחתה באמרו: "מעדנים כאלו בימות החול, זה קצת יותר מדי... הן כל ימי נזהר הייתי מלפנק את גופי, והרגלתי להסתפק בהכרחי, ואף עלה ביד. ואם כן, למה לקלקל דוקא כעת בערוב ימי, דוקא סמוך לפרידתי ממנו... (חכמת חיים)

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש (כח, כ) למד מכאן בעל החובת הלכות (שער הבחינה פ"ה) כי "זאת שאלת הצדיקים מאת ה'. לא ישאלו המותרות, רק הדבר ההכרחי בלבד, שאי אפשר לו לאדם שיחיה בלעדיו. הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל נזהר ביותר ממה שנחשב אצלו ל"מותרות". כאשר נקרעו מנעליו סירב להחליפן בחדשות, אלא הורה למוסרן לידי הסנדלר שיתקן בהם טלאי... מעשה בעזרת שהכינה ארוחות בביתו (אחרי פטירת זוגתו הרבנית). ראתה פעם בשוק שהביאו תפוזים מפורטוגל ומוכרים אותם בזול, על כן קנתה עבורו תפוזים אחדים לכבוד שבת, אך רבי אלחנן סירב לאוכלם, בנימוק, כי הישיבה היא שמשלמת על כל צרכיו וממילא אינו רשאי להזדקק למותרות... (אור אלחנן)

מוסר בדבש המשך מעמוד א'

ולהניח ליעקב להמשיך את דרכו בשלום, ואם כן לא מובן מדוע הוצרך לבן לגלות סוד זה ליעקב, הרי בכך הוא עוקר את כל איומיו והפחדותיו מהשורש, כעת, ברור ליעקב שלכל דברי לבן, טענותיו והתרסותיו כלפיו אין כל ערך מול אזהרתו הברורה של הקב"ה, מדוע, אם כן, טרח לבן לספר זאת, מדוע גילה ליעקב כל כך מהר שאין לו כל יכולת לפגוע ולהזיק לו?

והעניין יתבאר לפי הדברים הבאים, בבואנו לתאר את מידת רשעותו של לבן הארמי אומרים אנו בהגדה של פסח "צא ולמד מה ביקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו. שפרעה לא גזר אלא על הזכרים, ולבן ביקש לעקור את הכול". נדרשים אנו להבין מדוע בעניינו של לבן, בשונה מיתר הרשעים שקמו לעמנו לכל אורך ההיסטוריה, נאמרה הדרישה "צא ולמד", למה רק אצל לבן ישנו חיוב, או צורך להבין מה הוא ביקש?

אלא, מובא בשם הגר"א זיע"א שכל רשעי ואויבי ישראל הצהירו בגלוי

ובפומבי כי רצונם ושאפתם לפגוע ולהזיק לעם ישראל. מטרתם ורצונם היו ברורים לכל, וממילא היה קל יותר להישמר מפניהם. לעומתם, לבן הסתובב כסבא חביב ונחמד. כבר בבוא יעקב לביתו הוא רץ לקראתו, חיבקו ונישקו, במפגש הראשון ביניהם יצאו מפיו המילים הבאות, "אך עצמי ובשרי אתה... אחי אתה הגידה לי מה משכרתך". (כט, יד, טו). גם בתום המרדף אחר יעקב היו לו "טענות" מדוע לא אפשרו לו לנשק את צאצאיו, כיצד מנעו ממנו להקרין את חיבתו ואהבתו כלפי יעקב ומשפחתו. על אף שבתוכו ביקש הוא לעקור את הכל, למרות שכל העת חרש הוא מזימות כיצד להתנכל ולפגוע בהמשכיות של עם ישראל, הוא הראה עצמו כלפי חוץ כאוהב וכדואג, ככזה שכל מגמתו היא להיטיב ולהועיל ליעקב אבינו. ואם כן, בשונה מפרעה, המן ויתר הרשעים שפיהם וליבם השונאים והמתעבים את עמנו היה שווה, את רשעותו ודרכו הרעה של לבן צריכים ללמוד. כדי לעמוד על "בקשתו לעקור את הכל" מוכרחים לצאת וללמוד.

לאור הדברים הללו נוכל להבין היטב את כוונתו של לבן בספרו את חלום

הלילה למרות שכביכול זה מקטין את כוחו ומעמדו. לבן, כנאמן לדרכו הרעה, חפץ היה להוכיח ליעקב אבינו, ואולי התכוון יותר לבניו של יעקב עד כמה חשוב ומוערך הוא אצל הקב"ה. הנה, לא רק אתה, יעקב, זכאי להתגלות הקב"ה אליך. לא רק איתך הוא מדבר, אף אני מקבל שיחות שכאלו. גם לי הוא בא בחלום הלילה ומנחה אותי כיצד לנהוג. ואדרבה, על אף שאין זו אמונותי, למרות שהוא לא האלקים שלי, אלא "א-לקי אביכם" (לא, כט), אני ממושמע אליו ולא פוגע בכך לרעה. אני אדם ישר והגון. מקבל הוראות ושומע לציווי ה'. כלומר, גם כאן בשיא רשעותו ורצונו לפגוע ביעקב, גם כשלכל היה ברור מדוע הוא אסף את אנשיו לרדוף אחרי יעקב, מה היה רצונו להשיג בתום אותו מרדף, חשוב היה לו להראות את טלפיו ולומר, ראו כי טהור אני. דעו כי גם אליו מתגלה הקב"ה.

כדי להבין ברשעותו של אדם כזה, על מנת לעמוד על עומק רצונו להרע ולהזיק מוכרחים לצאת וללמוד.

מתיקות הצדיקים

המשך מעמוד א'

צום בת עין און די רבי האט אים געפרעגט "וואס טוט זיך אין ארץ ישראל" האט ער גענטפערט אז די שטיינער אין ארץ ישראל לייכטן אזוי ווי פערשטיינער. ווען דער בת עין האט דאס געהערט האט ער זיך צוזאמגעגעפאקט און האט זיך געצויגן קיין ארץ ישראל און זיך בעזעצט אין צפת. שוין זייענדיג אין ארץ ישראל האט זיך געמאכט אמאל אז דער בת עין האט באגעגענט דעם שד"ר און אים אנגעמערקט אז ער זעהט נישט די שטיינער לייכטן, האט דער

שד"ר גענטפערט "מען דארף זיין אין א חשובע מדינה דאס צו קענען זעהן, אויב זעהסטו נישט דארפסטו תשובה טון און זיך פירן ווי ס'דארף צו זיין... אין א שפעטערע געלעגענהייט האט דער בת עין געמאכט א סעודה און האט געלאדענט אויך דעם שד"ר, בשעת די סעודה האט דער בת עין פארציילט די מעשה און האט צוגעלייגט "היינט ווען איך בין אויפגעשטאנען חצות האב איך געזעהן די שטיינער לייכטן און וועגן דעם האט איך געמאכט דעם סעודה.

די שול פון בת עין אין צפת שטייט

נאך היינט און מען קען זעהן אז א האלבע שול איז אלט און א האלבע איז נ"י, דאס איז ווייל דער בת עין האט אמאל געהייסן דעם גאנצן ציבור אין בית המדרש זאלן זיך צוזאמענשטופן נעבן אים און תיכף דערויף איז געווען א ערד ציטערניש, האלב פונם בית המדרש איז איינגעפאלן און די צווייטע האלב דארט ווי דער בת עין איז געשטאנען מיטן גאנצן ציבור איז געבליבן גאנץ און יעדער איז געראטעווען געווארן פון טויט.

זכרונות

הילד משה חיים בן מרים רחמה לרפואה שלימה